

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра психології і туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристична спадщина світових цивілізацій

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм і рекреація
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Туристичне обслуговування
статус дисципліни	вибіркова

Форма здобуття освіти	<i>денна</i>
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	II
Кількість кредитів	3
ЄКТС	
Мова навчання	<i>українська</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>

Розробник:

Лебедева І. М., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму
«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни є ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм з теорією цивілізаційного розвитку світу і цивілізаційним підходом у туризмознавстві, з основними етапами формування світової культурної спадщини та особливостями її географічного розміщення, з найвизначнішими пам'ятками давніх цивілізацій як туристичних об'єктів.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) – 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумовами до вибору навчальної дисципліни є вивчення дисциплін «Основи туризмознавства», «Туристичні регіони світу», «Історія української культури», загальні знання зі всесвітньої історії, історії культури.

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. *Знати* понятійно-категоріальний апарат сфери туризму, систему туристичного районування світу за версією UNWTO, класифікацію та види туристсько-рекреаційних ресурсів, загальний хід історичного процесу людства.

3.2. *Вміти* оперувати понятійно-категоріальним апаратом, характеризувати суспільні туристсько-рекреаційні ресурси туристичних регіонів світу, користуватися науковими та методичними джерелами при підготовці до семінарських занять, робити аргументовані висновки.

3.3. *Володіти елементарними навичками* пошуку, систематизації, узагальнення інформації, роботи з джерелами, електронними ресурсами, виділення релевантної інформації, написання та оформлення реферативних повідомлень.

4. Анотація навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією цивілізаційного розвитку світу і цивілізаційним підходом у туризмознавстві, з основними етапами формування світової культурної спадщини та особливостями її географічного розміщення, з найвизначнішими пам'ятками давніх цивілізацій як туристичних об'єктів.

Предметом вивчення дисципліни є об'єкти культурної спадщини світових цивілізацій у просторовому і часовому вимірах як туристичні об'єкти.

Завданням дисципліни є опанування здобувачами знань про цивілізаційний підхід до типології країн світу, про світові цивілізації, історію їх зародження та характерні особливості розвитку, про культурну спадщину світових цивілізацій як об'єкт туризму та її розподіл по туристичним регіонам світу, про найвидатніші пам'ятки культурної спадщини різних цивілізацій.

Курс «Туристична спадщина світових цивілізацій» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модуля: **Туристична спадщина світових цивілізацій**. У ньому висвітлюються основні положення цивілізаційної теорії, подається характеристика провідних світових цивілізацій та їх культурної спадщини як об'єктів туризму.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм повинні

знати:

- теоретико-методологічні засади курсу та понятійний апарат навчальної дисципліни;
- концептуальні підходи до проблеми цивілізаційного розвитку світу;
- типологію світових цивілізацій та види сучасних цивілізацій;
- розподіл цивілізацій у просторовому і часовому вимірах;
- основні етапи та особливості розвитку світових цивілізацій;
- розподіл світу на етнокультурні регіони;
- розподіл культурної спадщини світових цивілізацій як об'єктів туризму за туристичними регіонами.

вміти:

- давати характеристику основним світовим цивілізаціям;
- давати характеристику туристичних ресурсів – об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій;
- проводити аналіз туристичного потенціалу об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій;
- визначати своєрідність об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій.

володіти елементарними навичками:

- користуватися базовою термінологією з дисципліни;
- роботи з науковою та методичною літературою, електронними ресурсами;
- використання отриманих знань під час навчального процесу (в роботі з науково-методичними матеріалами, джерелами аналітичного, статистичного характеру, при підготовці відповідей на теми семінарських занять, при виконанні самостійної роботи) та навчальної практики.

5. Завданням вивчення дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з проблематики цивілізаційного підходу у туризмознавстві, з географією об'єктів культурного типу Світової спадщини ЮНЕСКО, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК16. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

Фахові компетентності:

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК30. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК33. Здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.	Знати		
1.1	Типологію світових цивілізацій, розподіл світу на етнокультурні регіони	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, модульна контрольна робота
1.2	Основні етапи та особливості розвитку світових цивілізацій	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, модульна контрольна робота
1.3	Туристичні ресурси – об'єкти культурної спадщини світових	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-	Усне опитування, письмове опитування, модульна контрольна

	цивілізацій	ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; самонавчання	робота
2.	Уміти		
2.1	Давати характеристику основним світовим цивілізаціям	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; репродуктивний; частково-пошуковий діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів, модульна контрольна робота
2.2	Давати характеристику туристичних ресурсів – об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; репродуктивний; частково-пошуковий діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів, модульна контрольна робота
3.	Комунікація		
3.1.	Володіння сучасними засобами комунікацій та інформації	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: частково-пошуковий; діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів
4.	Автономність і відповідальність		
4.1	Здатність аналізувати культурно-історичну спадщину людства у цивілізаційному аспекті	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; частково-пошуковий; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів
4.2	Здатність проводити аналіз географічного розміщення об'єктів Світової спадщини людства, давати характеристику найвидатнішим пам'яткам зі Списку ЮНЕСКО	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: дослідницький; частково-пошуковий; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проєктів

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)								
ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних і суміжних наук			+		+			
ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території	+	+	+	+	+		+	+
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття	+	+	+	+	+		+	+
ПРН23. Зосереджуватись на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати						+	+	+
ПРН25. Використовувати набуті знання для аналізу місця України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі	+	+	+				+	+

8. Система оцінювання результатів навчання здобувачів

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань обов'язкової самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

**Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувача
(на семінарському занятті)**

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		4	Правильна відповідь, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Неправильна відповідь
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, відповіді на проблемні питання тощо)	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		4	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		2	Низька активність, що свідчить про неволодіння матеріалом
3.	Експрес-контроль (робота на семінарі протягом 10-15 хв.: тест, поточна контрольна робота, вибіркове опитування та ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
4.	Написання повідомлення творчого характеру, виконання індивідуального проекту	5	Ґрунтовне повідомлення, в якому повністю розкрито зміст обраної проблеми, зроблено відповідні узагальнення, висновки
		4	Правильне, але недостатньо повне, розгорнуте та ґрунтовне повідомлення

		3	Поверхнєве з порушенням логіки, неаргументоване повідомлення
		2	Поверхнєве з порушенням логіки, численними помилками повідомлення

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, творчі завдання). Позааудиторна самостійна робота оцінюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). За невиконання завдань самостійної роботи здобувач отримує «0» балів.

Виконані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	«відмінно»
Виконані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовані висновки нечіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	«добре»
Є істотні відступи від вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	«задовільно»
Тема самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена неправильно.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру**

шляхом помноження на 10^1 . Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу і виконується перед заліком.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають **репродуктивному** (рівень А), **алгоритмічному** (рівень В) й **творчому** (рівень С) **рівням складності**. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється по багатобальній системі.

Структура модульної контрольної роботи:

Завдання репродуктивного рівня (А): максимальна кількість балів – 10.

Завдання алгоритмічного рівня (В): максимальна кількість балів – 15.

Завдання творчого характеру (С): максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 балів**. Наявка на МКР оцінюється в **0 балів**.

Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Питання (завдання) репродуктивного рівня (рівень А, мах – 10 б.)	10	відповідь логічна та послідовна, повністю розкриває зміст питання
	7–9	відповідь повна, проте є незначні недоліки та помилки
	4–6	відповідь неповна, містить недоліки та помилки
	1–3	відповідь схематична, містить багато фактологічних помилок та неточностей
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (рівень В, мах – 15 б.)	15	відповідь повна, логічна, послідовна; здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання
	11–14	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна
	7–10	відповідь неповна, містить деякі помилки та неточності
	4–6	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями

¹ Наприклад, протягом семестру здобувач отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10: 4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом здобувача за роботу протягом семестру.

	1–3	відповідь схематична, майже не розкриває зміст питання, містить неточності, помилки
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) творчого рівня (рівень С, мах – 25 б.)	25	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору
	21–24	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить деякі неточності у розв'язанні завдань; здобувач аргументовано доводить власну точку зору
	16–20	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору
	11–15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній
	6–10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній
	1–5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання
	Разом	50 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Максимальний рейтинговий бал здобувача становить **100 балів**.

Підсумкова форма контролю – **залік в усній формі**.

Підсумковий контроль

Залік

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX.	

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі	Відповідь здобувача лише частково відповідає або не відповідає взагалі змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко або не визначено зовсім
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини або взагалі не розкриті
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом дисципліни	Здобувач майже не користується термінологією

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Умови допуску до заліку

Для допуску здобувачів вищої освіти до заліку з дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» обов'язковим є виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій». Здобувач вважається допущеним до семестрового контролю (заліку), якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Разом	Лекції	Семінарські/практичні заняття	Модульна контрольна робота	СРС
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Туристична спадщина світових цивілізацій						
1.	Тема 1. Вступ до дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій»	12	2	2	–	8
2.	Тема 2. Культурна спадщина Китайської та Японської цивілізацій як об'єкт туризму	12	2	2	–	8
3.	Тема 3. Індійська цивілізація та її історико-культурна спадщина	12	2	2	–	8
4.	Тема 4. Ісламська цивілізація та її історико-культурна спадщина	12	2	2	–	8
5.	Тема 5. Православна цивілізація та її туристична спадщина	12	2	2	–	8
6.	Тема 6. Західна цивілізація в історії людства та її історико-культурна спадщина	12	2	2	–	8

7	Тема 7. Туристична спадщина Латиноамериканської цивілізацій та Африканського континенту	12	2	2	–	8
	Модульна контрольна робота	6			2	4
	Разом годин за модулем 1:	90	14	14	2	60
	Усього годин:	90	14	14	2	60

10. Рекомендовані джерела

Базова література

1. Балух В. О. Візантиністика : курс лекцій. Чернівці : Книги – XXI, 2006. 610 с.
2. Балух В. О. Історія античної цивілізації. Т. 1: Стародавня Греція. Чернівці : Наші книги, 2007. 658 с.
3. Балух В. О., Коцур В. П. Історія стародавнього Риму : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернівці : Книги – XXI, 2005. 680 с.
4. Гаврюшенко О. А., Шейко В. М., Кравченко О. В. Історія світової культури : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 404 с.
5. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посібник / за ред. Л. Т. Левчук. Київ : Либідь, 1997. 448 с.
6. Крижанівський О. П. Історія стародавнього Сходу : підручник. Київ : Либідь, 2002. 590 с.
7. Левчук Л. Т. Історія світової культури. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
8. Орлова Т. В. Всесвітня історія: Історія цивілізацій : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 446 с.
9. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. Вид. 3-тє, стереотип. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
10. Пількевич В. Політика ЮНЕСКО в сфері культури. *Європейські історичні студії: Наукове видання Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* URL: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2015.01.190-199>.
11. Рубель В. А. Історія Середньовічного Сходу : підручник. Київ : Либідь, 2002. 734 с.
12. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во Ніжинського держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.

Додаткова

1. Алексеєнко І. Світові цивілізації в історичній динаміці. *Політичний менеджмент*. 2003. № 3. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11639/16-Alekseenko.pdf?sequence=1>.

2. Країнознавство: теорія та практика: підручник / М. П. Мальська та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

3. Художня культура світу. Культурні регіони: арабо-мусульманський, африканський, індійський, далекосхідний, латиноамериканський, північноамериканський : навч. посіб. для ЗНЗ / упоряд.: Н. Є. Миропольська, Е. В. Белкіна, Л. М. Масол. Харків : Ранок, 2010. 192 с.

11. Додаткові ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL: <http://www2.unwto.org/>.

2. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <https://whc.unesco.org/>.

3. Все о туризме – образовательный туристический портал. URL: <https://tourlib.net/>.

4. AirPano: Виртуальные путешествия вокруг света. URL: <https://www.airpano.ru/>.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.